

PFZ/W/355/2024

Warszawa, 4.11.2024 r.

**Kancelaria Prezydenta
Rzeczypospolitej Polskiej
ul. Wiejska 10
00-902 Warszawa**

Polska Federacja Związkowa Pracowników Socjalnych i Pomocy Społecznej – w odpowiedzi na pismo BPU.15.3.2024.MC z 17.10.2024 r. w/s projektu *ustawy o zmianie ustawy o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych*, przedkłada następujące uwagi do dokumentu:

1. *Uwaga generalna:*

Projekt zakłada szereg zmian w ustawie o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (dalej u.r.u.s.), mających na celu obniżenie wymogów formalnych w zakresie zatrudniania wybranych pracowników Centrów Usług Społecznych (CUS), w tym np. co do ich wykształcenia, obowiązkowych szkoleń lub stażu pracy. Zgodnie z uzasadnieniem do projektu – dotychczasowe wymogi stanowią mającą realną barierę w powstawaniu i rozwoju CUS-ów, a więc ich obniżenie – zdaniem projektodawców – przyczyni się do odblokowania istniejącego potencjału w powoływaniu Centrów. Zdaniem naszej organizacji, popartym wieloletnim doświadczeniem w tym zakresie – obniżanie standardów m.in. w zakresie wymogów zatrudnienia, nie stanowi realnej odpowiedzi na faktyczne przyczyny braku zainteresowania jednostek samorządu terytorialnego w rozwijaniu określonej działalności. W ocenie Federacji – podstawowymi przyczynami, dla których centra usług społecznych nie powstają w takiej liczbie i formach (np. międzygminnych), jak pierwotnie zakładano – jest brak stabilności, w tym finansowej dla ich funkcjonowania (większość CUS-ów powstała w ramach środków zewnętrznych przewidzianych na dany okres finansowania, który się skończył), a także brak jakościowego rozwoju (usprawniania) samych usług. Jak wielokrotnie wskazywaliśmy, także podczas rozmów z przedstawicielami (doradcami) Prezydenta RP – usługi społeczne w Polsce wprowadzane były i nadal są poprzez legislacyjne zmiany strukturalne, natomiast – naszym zdaniem - by nowoutworzone w ten sposób jednostki przetrwały i były faktyczną odpowiedzią na potrzeby społeczności lokalnych, niezbędne są przede wszystkim zmiany rozwijające i podnoszące jakościowo same usługi. Niestety, największym mankamentem komentowanego projektu zmiany ustawy, jest dalsze skupienie się projektodawców na zmianach o charakterze techniczno-organizacyjnym (strukturalnym), ale bez postulowanych wielokrotnie zmian dotyczących istoty i jakości usług społecznych (ich zakresu, katalogu, standardów). Oprócz więc, słusznie proponowanej przez projektodawców, zmiany polegającej na obowiązku przeprowadzenia konsultacji projektu programu usług społecznych z mieszkańcami danej gminy, w trybie, o którym mowa w art. 5a ust. 2 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 609 i 721) – dalsze

Polska Federacja Związkowa
Pracowników Socjalnych
i Pomocy Społecznej

adres siedziby: ul. Jana Cybisa 7, 02-784 Warszawa
KRS 0000442994 REGON 146624204 NIP 9512366909
e-mail: kontakt@federacja-socjalnych.pl
tel. 507 500 885

ifsw member

propozycje zawarte w dokumencie nie stanowią realnej odpowiedzi na nikłe zainteresowanie samorządów co do wprowadzania nowych form usług w ramach nowotworzonych centrów usług społecznych.

2. Zdaniem naszej organizacji – zupełnie zbędne i chybione jest wprowadzanie w drodze ustawy – ochrony prawnej dla nazwy „*centrum usług społecznych*”. Po pierwsze bowiem – należy zauważyć, że takiej ochrony nazewnictwa nie wprowadzano dotąd nie tylko dla innych jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, ale także dla innych instytucji czy organów państwa funkcjonujących na podstawie przepisów prawa. Przykładowo – nikt nie zastrzega nazwy „jednostka ratowniczo-gaśnicza” jako podmiotu ochrony przeciwpożarowej. Jest bowiem oczywiste, że określona nazwa instytucji lub organu ściśle związana jest i determinuje przypisane jej zadania lub ustawową funkcję. W drugiej kolejności wskazujemy, że nazwy jednostek pomocy społecznej ewaluują (np. ośrodek pomocy społecznej – to dziś także m.in. MOPS, MOPR, MGOPS) i powstaje uzasadniona wątpliwość, co do zakresu ww. ochrony nazwy „CUS” gdyby samorząd zdecydował o jej modyfikacji np. poprzez dodanie właściwej miejscowo nazwy lub patrona. Nadto, jak słusznie zauważa projektodawca – centra usług społecznych funkcjonowały już przed 2019 r. jako np. organizujące określony rodzaj pomocy/wsparcia i trudno oczekiwać oraz wymagać, by w przewidzianym czasie tj. do 2027 r., nazwa ta została teraz zmieniona wraz z wszystkimi tego ograniczeniami i negatywnymi konsekwencjami (kosztami), których projektodawca nie uwzględnił.
3. Pomimo wskazanych uwag z pkt 1 naszego pisma, wskazujemy dodatkowo, że w Państwa projekcie – dyrektor CUS powinien legitymować się co najmniej 2-letnim (zamiast obecnie 3-letnim) doświadczeniem na stanowisku kierowniczym w podmiotach wykonujących usługi z zakresu, o którym mowa w art. 2 ust. 1 u.r.u.s. Warto jednak zauważyć, że w art. 122 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej – pozostawiono nadal przepis, iż osoby kierujące jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej (w tym więc CUS) są obowiązane posiadać co najmniej 3-letni staż pracy w pomocy społecznej oraz specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej. Dotąd więc wymóg określonego stażu był dla ww. kierujących CUS liczony jako ten sam okres 3-letni. A zatem, w przypadku przyjęcia przepisów różnicujących wymagany staż w ww. zakresach – pojawia się uzasadniona wątpliwość interpretacyjna, co do ww. wymogów i ich spełnienia w określonym przypadku.
4. Projektodawca postuluje również usunięcie art. 47 u.r.u.s., zgodnie z którym - wykonywanie czynności związanych z opracowywaniem, aktualizowaniem, monitorowaniem oraz podsumowaniem realizacji indywidualnego planu usług społecznych jest formą pracy socjalnej. Pominąwszy fakt, iż planowanie usług społecznych (indywidualnie, grupowo lub w społeczności lokalnej) stanowi faktycznie formę pracy socjalnej, zarówno co do metodyki pracy socjalnej, jak i literalnego brzmienia art. 2 u.r.u.s. – to postulowana zmiana, może rodzić szereg negatywnych konsekwencji m.in. związanych z dostępem do określonych uprawnień

dla koordynatorów indywidualnych planów usług społecznych (KIPUS). Przykładowo - pomimo, że projektodawca założył w projekcie zmiany ustawy - możliwość wprowadzenia programu rządowych dodatków motywacyjnych dla pracowników CUS (art. 34a i 34b projektu) tj. analogicznie jak to ma miejsce już teraz dla pracowników JOPS (w tym więc także CUS) – to nie jest pewne, czy na wprowadzenie takiego programu dodatku zdecydują się sami rządzący. Zakładając, że taki program odrębnie dedykowany pracownikom CUS nie powstanie (MRPiPS wykluczało jakiegokolwiek zmiany w tym przedmiocie) - oznaczałoby to zatem już teraz, że koordynatorzy indywidualnych planów usług społecznych, którzy otrzymują obecnie ww. dodatki jako pracownicy CUS, świadczący pracę socjalną, a więc wprost realizujący zadania z zakresu pomocy społecznej - nie otrzymają ww. dodatku po uchyleniu ww. przepisu. W efekcie – zamiast poszerzać kadry CUS o ww. specjalistów, możemy mieć do czynienia z ich rezygnacjami z pracy. Warto zatem przeanalizować – czy ww. zmiana nie spowoduje także innych komplikacji dotyczących ról i zadań wskazanych koordynatorów.

Otrzymują:

1. Adresat (mail)
2. a/a

PRZEWODNICZĄCY
Polskiej Federacji Związkowej
Pracowników Socjalnych i Pomocy Społecznej

Paweł Maczyński